

El Bon Pastor

Revista per a preveres

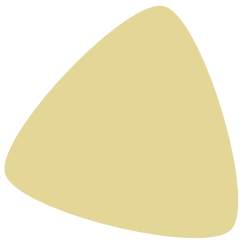
Núm. **72**
Desembre de 2015
Any VI

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa **2100-0272-33-0101212882**.
Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	6
El camí discipular del prevere	
NORBERT MIRACLE FIGUEROLA	
Presentes com el llevat	9
La neuroètica, un nou paradigma d'interdisciplinarietat	
SERGIO NOTÓ RUIZ	
Anunciar la Paraula	12
La misericòrdia i el «principi bíblic del petit nombre» (II)	
MARC MAJÀ GUIU	
Deixebles de l'Evangelí	14
Una homilia del temps d'Advent de Sant Gregori	
IGNASI CABRÉ MAS	
Al servei de l'altar	16
La dinàmica de les celebracions litúrgiques	
JOAN GUITERAS VILANOVA	
Reclinats sobre el pit del Senyor	18
<i>Mira, sóc a la porta i truco</i> (Ap 3, 20)	
JOAN ANTON CEDÓ PERELLÓ	
Rentar els peus	21
Pastoral dins la presó (II)	
JOAN ALONSO BONALS	
Un bisbe ens parla	23
Cap a una laïcitat de la societat?	
+ LLUÍS MARTÍNEZ SISTACH	

El relleu episcopal del proppassat sis de novembre, porta a Barcelona un nou pastor diocesà: Juan José Omella i Omella, fins ara bisbe de Calahorra i La Calzada – Logronyo. Fill de Queretes, una població de sis-cents habitants de la comarca del Matarranya, situada a pocs quilòmetres de la divisòria actual entre Catalunya i Aragó i pertanyent a la província de Terol, el nou arquebisbe és un home de la Franja. Aquesta denominació de caire popular indica la part de territori catalanoparlant d'Aragó, que passà a aquest ja en el llunyà 1300, per disposició del rei Jaume II. També aquell any el rei va erigir l'Estudi General de Lleida com a única universitat de la Corona. Des del punt de vista eclesiàstic, però, la Franja va continuar formant part de les diòcesis de Tortosa (part meridional) i Lleida (part central i septentrional), respectivament. Aquesta situació es perllongà, en el cas de les poblacions que pertanyien a Tortosa, entre les quals Queretes, fins a l'any 1956. Fins aleshores, doncs, el nou Arquebisbe de Barcelona, nascut l'any 1946, va ser diocesà de Tortosa. Aquell any passà a ser diocesà de Saragossa, ciutat en la qual va cursar els estudis de Seminari i fou ordenat prevere (1970) i bisbe (1996).

Mons. Omella posseeix, doncs, una més que notable experiència episcopal –vint anys–, forjada en el servei a dues seus diocesanes: Barbastro – Montsó (1999-2004) i Calahorra i La Calzada – Logronyo (2004-2015). Però, d'altra banda, hi ha una faceta de la seva formació i de la seva acció pastoral que cal posar en relleu: els estudis amb els Pares Blancs a Lovaina i Jerusalem, i la seva estada missionera al Zaire (actual Congo). El nou Arquebisbe va estar, doncs, en contacte directe amb la terra de Jesús, i la va conèixer directament per mitjà d'una congregació que ha deixat la seva petja de missatgera de l'Evangeli en països on l'Evangeli no és conegut o bé on el treball pel Regne es fa en circumstàncies difícils. Àfrica, el continent on, amb Àsia, el cristianisme creix amb més força, va ser allora terra d'acollida i de treball pastoral per a Mons. Omella. Allí, en virtut d'aquell intercanvi de béns espirituals i materials que procura sempre el servei als pobres, el nou Arquebisbe va conèixer les perifèries existencials i humanes del continent de l'esperança. L'impacte d'Àfrica sobre la vida de la persona sempre és molt gran. Ho saben molt bé les desenes de missioners de les diòcesis catalanes que hi han deixat un tros o potser tota la vida. La indiferència s'esvaeix, la misericòrdia creix, el cor s'enforteix davant els reptes de la missió, que demana treure fora les energies de fe i d'amor que el Senyor diposita en tots i cadascú.

El viatge missioner continua, des de les perifèries africanes als pobles rurals i profunds del Baix Aragó, on el nou Arquebisbe va desenvolupar una fecunda pastoral de joves i on fou vicari i rector de diverses localitats. La perifèria acompanya la vida del pastor en tot moment, ja que la cura pastoral es construeix a partir de l'atenció als pobres i als necessitats,

allí on els pastors han de ser, en paraules de Mons. Omella, «transparències del cor misericordiós de Déu», dedicats al servei del poble que els ha estat encarregat.

És en aquest esperit que cal llegir la Instrucció Pastoral «L'Església, servidora dels pobres», publicat el 27 d'abril proppassat per la Comissió de Pastoral Social de la CEE, presidida per Mons. Omella. Segurament que aquest important document reflecteix no poques de les inquietuds i anhels del nou Arquebisbe de Barcelona. Voldria remarcar un punt del document que explica com els pobres no han de ser tan sols destinataris del nostre servei, sinó que ens han de configurar en el nostre ser i en el nostre fer. Certament, els pobres no poden ser un element més de l'acció pastoral de l'Església, no poden quedar als marges de la comunitat eclesial, com tan sovint queden als marges de la societat. Aquesta sovint els acusa i els menysté, els jutja i els deixa de banda. Entre nosaltres, però, com diu Jesús, «no ha de ser pas així». De fet, «qui vulgui ser important enmig vostre, que es faci el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer, que es faci l'esclau de tots» (Marc 10,43-44).

La llegenda que hi ha en l'escut episcopal del nou Arquebisbe de Barcelona és aquesta: «per l'amor / la misericòrdia entranyable del nostre Déu», «per viscera misericordiae Dei nostri» (Lluc 1,78). La misericòrdia és la bandera que precedeix l'arribada de l'Evangeli, la claror que anuncia la llum que és Jesucrist. Però alhora és l'expressió primera del Senyor que es fa present enmig del seu poble amb una compassió sense límits, la que derroca la força del mal i ablaneix les resistències més extremes. I, encara, la misericòrdia és la petja que deixa l'obra de l'Evangeli en el món, el rastre perenne i immarcescible d'un amor viscut amb goig i simpatia. És del tot revelador que l'Any Sant de la misericòrdia, que s'iniciarà el proper dia 8 de desembre, coincideixi pràcticament amb l'entrada del nou Arquebisbe, que porta la misericòrdia com a lema del seu ministeri pastoral.

El text de Lluc 1,78 continua amb aquestes paraules: «ens visitarà el sol naixent que ve del cel». Som a l'Advent. Hem iniciat l'any litúrgic. El Senyor és a prop. Ell és el sol que brilla en la fosca i es converteix en astre lluminós que fa clara la nit. Ve del cel i baixa enmig dels homes. Abandona el soli reial, a les altures, i neix en una cova. Es presenta com el Messies de pau en un món que tan sovint s'abandona a la violència. Ve a visitar el seu poble, i els seus el reconeixen. Comptem-nos entre els qui li preparen estada. Ell és a les portes.

Benvingut, Mons. Omella, enmig dels preveres i de tot el poble de Déu que peregrina a Barcelona!

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

El camí discipular del prevere

La Congregació per al Clergat, que per voluntat del papa Benet XVI des del gener del 2013 inclou també l'atenció als Seminaris, ha organitzat a Roma, a l'Aula Magna de la Universitat Urbaniana, els dies 19 i 20 de novembre un Congrés commemoratiu dedicat a dos dels documents del Concili Vaticà II: *Optatam Totius* i *Presbyterorum Ordinis*. El Congrés portava per títol «Una vocació, una formació, una missió. El camí discipular del prevere».

En els primers textos preparatoris del Vaticà II no hi havia previst cap document específic sobre els preveres, però a mesura que varen avançar els treballs conciliaris i es van anar configurant les grans Constitucions, especialment la *Lumen Gentium*, els pares conciliaris van veure l'absoluta necessitat de redactar un document sobre la vida i el ministeri dels preveres, així com també un sobre la seva formació.

La feina dels redactors va concloure a l'etapa final del Concili i s'aprovaren els dos decrets que, en paraules del papa Francesc, «són com les dues meitats d'una sola realitat: la formació dels preveres que distingim en inicial i permanent, però que constitueix en ella mateixa una única experiència de discipulat».

Els ponents del Congrés, entre els quals el nostre Dr. Salvador Pié Ninot, van mostrar com les grans intuïcions dels documents conciliaris, de les quals se'n féu una important *receptio* en el Sínode de bisbes de l'any 1990 i en el posterior document de Sant Joan Pau II *Pastores dabo vobis*, s'han revelat durant aquests anys ben fecundes.

Pel que fa al contingut, els ponents han ressaltat el fet que la formació sigui **unitària**, és a dir que mantingui la unitat i la continuïtat entre la formació inicial, que es dona durant el temps de seminari, i la permanent, que cal mantenir al llarg de tota la vida; i que també sigui una formació **integral**, evitant que s'identifiqui només amb el mer recorregut dels estudis acadèmics.

Un element que s'ha destacat sovint és la necessitat de parlar sempre del prevere en el conjunt del presbiteri. Mons. Castellucci, per exemple, assenyalava que a *Presbyterorum ordinis* s'utilitza només 7 cops la paraula «prevere» en singular, mentre que 111 cops es parla de «preveres» en plural. Tot un signe d'una opció no individualista en la concepció del ministeri i la vida del prevere i de la comunió que ha d'existir entre tots els qui han rebut el sagrament de l'orde.

Justament, sobre la dimensió comunitària del ministeri ordenat: fraternitat i comunió eclesial va tractar la intervenció de Mn. Salvador Pié, que va analitzar la *prex ordinationis presbyterorum* com a eix teològic de la dimensió comunitària, la fraternitat i la comunió eclesial

del prevere. Va afegir també una interessant reflexió sobre el «Consell del Presbiteri», que hauria de ser una viva expressió de la dimensió comunal dels preveres.

En la mateixa línia, el cardenal Stella va remarcar que la *fraternitat sacramental* «viscuda de manera concreta, tot i que sovint amb cansament i sacrifici, és fonamental per als preveres d'avui».

Molt suggerents van ser també els consells del cardenal de Boston, Mons. O'Malley, quan recomanava: «Per tal d'afrontar molts dels reptes i promoure la santedat sacerdotal, demano a cadascun dels preveres de l'arxidiòcesi de Boston que faci tres coses: 1) comprometre's a fer exercicis espirituals cada any; 2) formar part d'un grup de sosteniment presbiteral; i 3) practicar un pla personal de vida».

Totes tres activitats i particularment el pla **personal de vida** ajuden a gestionar el temps dels preveres i la problemàtica sobre les prioritats. I afegia: «Un pla de vida és estratègic per a una vida equilibrada i assegura que hi ha temps i espai per a Déu en les nostres vides. El pla de vida d'un sacerdot ha de centrar-se en la celebració de l'Eucaristia, el punt més alt en la vida diària. Un bon pla de la vida sacerdotal comprèn el propòsit de la confessió freqüent, la formació permanent, l'atenció de la salut amb una dieta adequada, exercici físic, descans i una revisió mèdica anual. Un seriós pla de vida també inclou el compromís d'una hora al dia d'oració, que ha de prendre tres formes: la Litúrgia de les Hores, les devocions preferides com el Rosari, el *Via Crucis*, o el rosari de la Divina Misericòrdia, i , molt important, un període d'oració mental».

També el tema de la missió va centrar l'atenció d'alguns ponents. Molt apreciada va ser la intervenció del cardenal de Manila, Mons. Luís Antonio Tagle, que va presentar els nous reptes de l'evangelització i la missió del prevere en aquest anunci. Així mateix el cardenal de Nàpols, Mons. Sepe, va presentar el prevere sota la figura del samarità que s'ajup sobre la humanitat ferida.

Els congressistes vàrem ser rebuts pel papa Francesc, que ens adreça un discurs en el qual a partir de *Presbyterorum ordinis*, 3, que va qualificar com a «petit compendi de la teologia del sacerdocí», a partir de la carta als Hebreus va assenyalar que el prevere és «pres d'entre els homes», «destinat a oficiar a favor dels homes», «present enmig dels altres homes».

Francesc va reiterar que el prevere ha de ser una persona amb una humanitat «pacificada», a fi de no fer pagar als fidels les seves “neurosis”: «no és normal que un sacerdot sovint estigui trist, nerviós o sigui dur de caràcter; no és bo i no fa bé ni al sacerdot, ni al seu poble». També ha de ser un home relacional, perquè cada moment de la vida d'un sacerdot, des del primer descobriment de la vocació, viu en relació amb Déu i amb els homes.

El cardenal Stella, prefecte de la Congregació per al Clergat i responsable principal del Congrés, va assenyalar: «cada cridat al sacerdocí ha de ser format i transformat per l'obra de l'Esperit i, un cop és prevere, mai no ha de deixar de seguir sent un deixeble del Senyor, perquè, sostingut per la seva gràcia i la seva misericòrdia, aprengui a viure en un èxode

continu de si mateix i de les seves pròpies pretensions, per a vèncer l'egoisme i els tancaments, i "sortir" per anunciar l'Evangelí i tenir cura de les ferides de la humanitat».

Els textos de les ponències poden trobar-se a la pàgina web de la Congregació per al Clergat <http://www.clerus.va/content/clerus/it/notizie/new49.html>

NORBERT MIRACLE FIGUEROLA

Prevere de l'arquebisbat de Tarragona,

Rector del Seminari Major Interdiocesà

La neuroètica, un nou paradigma d'interdisciplinarietat

A l'any 2002 es va celebrar a la Universitat de San Francisco (Califòrnia) una conferència internacional sota el lema: *Neuroethics: mapping the field*. L'organisme organitzador va ser l'Associació *Dana Foundation*, que centra la seva tasca en: la investigació en neurociència, l'organització de conferències i publicacions de treballs científics relacionats amb les ciències neurals, les seves implicacions socials i les diferents repercussions.

A la Conferència de San Francisco van assistir més de 150 especialistes entre els quals hi havia neurocientífics, bioètics, psiquiatres, psicòlegs, filòsofs, advocats i polítics. Tots van ser convocats per reflexionar al voltant d'un nou tema d'estudi: la Neuroètica. Tot i que el terme ja s'havia utilitzat per primer cop els anys 1986 i 1989, no gaudia d'una definició prou institucionalitzada entre la comunitat científica. En l'esmentada conferència el president de *Dana Foundation*, William Safire, es dirigia als participants amb aquestes paraules, «Benvinguts al primer simpòsium sobre aquesta porció específica d'aquesta creixent preocupació, la Neuroètica: el que es correcte i incorrecte, bo i dolent, en el tractament, el perfeccionament o en la ingrata invasió i inquietant manipulació del cervell humà»¹. Amb aquestes paraules del 13 de maig de 2002 a San Francisco es produïa el pas del terme Neuroètica, una expressió citada en alguns articles d'investigació, a definir un nou camp d'estudi, investigació i reflexió interdisciplinària.

En l'actualitat l'interès per aquesta nova disciplina està creixent considerablement i ja són freqüents les publicacions i els simpòsiums sobre Neuroètica, especialment als Estats Units. Recentment, durant els dies 13 i 14 de novembre, s'ha celebrat a Barcelona el primer congrés dedicat a la Neuroètica, organitzat per la Associació Espanyola de Bioètica sota el títol *Neuroètica. El jo vulnerable*.

Es podria pensar que, donada la novetat d'aquesta disciplina, la matèria de reflexió hauria de ser nova, però els seus continguts són tan ancestrals com la mateixa humanitat. Les preguntes sobre les diferents manifestacions de l'activitat cerebral, sobre les reaccions de l'home davant de determinades circumstàncies, sobre el perquè de determinades conductes, sobre la natura de les sensacions humanes, etc., han generat al llarg de la història un reguitzell d'interrogants. Preguntar-se sobre el cervell humà, en el fons és preguntar-se per la gènesi, l'activitat i la repercussió de moltes coses que ens succeeixen diàriament. Per això i per la seva indissociable relació amb la persona humana, no és d'estranyar que no només la neurociència, sinó també la filosofia, la moral i la bioètica s'hagin interessat per l'estudi del cervell i les seves implicacions en el comportament humà.

Davant l'evolució de les tècniques de neurodiagnòstic per imatge; davant el creixent interès per l'estudi de la ment humana; davant l'experimentació sobre determinades àrees cere-

brals i la seva influència en el comportament humà, i en definitiva davant dels debats morals que origina el comportament humà i la seva relació amb el sistema nerviós, la Neuroètica vol aproximar-se i contribuir al sempre inquietant estudi sobre el cervell des d'una visió interdisciplinària.

L'èsser, aquesta ineludible realitat que ens fa ser, té manifestacions tan infinitament diverses com éssers humans viuen al nostre planeta. L'observació d'aquesta diversitat i l'ampli espectre de les seves projeccions: sensacions, emocions, decisions, ús de la llibertat, exercici dels valors, etc., converteixen l'home en un ésser explorat però mai del tot copsat. La Neurociència, sempre emparada per la metodologia de les ciències experimentals, ha ofert respostes i teories des de bases neurofisiològiques en aquesta exploració del comportament humà.

Si ens conforméssim únicament amb aquestes troballes científiques i amb les seves explicacions, aleshores cauríem en una concepció reduccionista i determinista sobre les manifestacions de l'actuar humà. En l'altre extrem es podria caure en el fet de conformar-nos únicament amb explicacions que provenen de la metafísica i de l'ètica. Aleshores estaríem menystenint la nostra fisiologia i fins i tot la nostra pròpia realitat neural.

Des de l'antropologia filosòfica catòlica queda clar que més enllà dels descobriments neurocientífics, dels principis ètics i de la moralitat de l'actuar humà, l'home viu en un abisme inabastable i que en la seva totalitat existeixen infinites connexions entre la seva biologia i la manifestació de la seva humanitat. Tanmateix, l'home no és pura biologia ni tampoc pur principi ètic. L'estudi del funcionament del cervell humà d'una manera interdisciplinària pot ajudar a comprendre i a conèixer millor l'home, però no a descobrir-lo definitivament i a encapsular-lo en una explicació totalitzant del seu ésser sota l'esquema causa-efecte. La Neuroètica es troba en mig d'aquestes connexions *biològico-ètiques* i està cridada a establir circuits per on transitin de manera dialogada la neurociència i l'ètica del comportament humà.

L'interès pel cervell, aquest pilot misteriós que sembla dirigir les nostres vides, ha anat generant diferents aproximacions, reflexions i discursos des de diferents camps de l'estudi sobre el comportament humà. Avui es parla de la ment, de l'ànima, de l'esperit, de l'espai interior, del cervell, de la matèria gris, etc. Tanmateix el trepidant avenç de la ciència amb la profusió de teories i plantejaments, ha provocat que determinades posicions es radicalitzin fins el punt de confondre la realitat que ens fa ser, amb la provisional matèria cerebral que també ens fa ser; o bé ha provocat que apareguin nous trajectes que van des d'un determinisme que pretén buscar una causa definitòria de tot el que li passa a l'home fins a postures lliurades a una pretesa *providencialitat* de la nostra vida.

Malgrat tot, la Neuroètica va obrint camí en la mesura que va interaccionant amb les diferents ciències i disciplines. És precisament aquí on es troba la novetat de la Neuroètica: la seva interdisciplinarietat. Tasca que malgrat la seva valuosa aportació podria comportar dos riscos si oblidés precisament la seva vocació interdisciplinària: la pèrdua de la seva auto-

nomia, fet que degradaria el seu humil estatut epistemològic, i la seducció que provoca la temptació de fer del cervell un òrgan manipulable, no només quirúrgicament, sinó també farmacològicament, neurològicament i moralment, amb l'objectiu de la recerca d'una perfecció absurda. L'estudi interdisciplinari de la Neuroètica hauria d'aportar, doncs, i no d'absolutitzar. En aquest sentit haurien de ser molt il·luminadores les paraules de Joan Pau II: «l'estudi de la ment humana abasta molt més que les pures dades observables, pròpies de les ciències neurològiques. El coneixement de la persona humana no deriva només del nivell de la observació i de l'anàlisi científica, sinó també de la interconnexió entre l'estudi empíric i la comprensió reflexiva»².

SERGIO NOTÓ RUIZ

prevere de l'arquebisbat de Barcelona,

rector de la parròquia de la Mare de Déu de Montserrat de Mataró.

¹ William SAFIRE, «Vision for a new field of 'Neuroethics'» in *Neuroethics: mapping the field*. Conference proceedings, May 13-14, 2002, San Francisco (California), sponsored by the Dana Foundation; hosted by Stanford University and University of California, San Francisco, The Dana Press, New York 2002, 5.

² Joan Pau II, Discorso del Santo Padre Giovanni Paolo II ai partecipanti dell'assemblea plenaria della Pontificia Accademia delle Scienze, in *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XXV, 2, (luglio-dicembre), Libreria Editrice Vaticana, 2003, 796-699.

La misericòrdia i el «principi bíblic del petit nombre» (II)

Després d'aquest intent de sobrevolar l'Escriptura, tot identificant-hi la presència, a mode d'ordit, del principi bíblic del petit nombre, anem a treure'n algunes conclusions.

En primer lloc cal matisar una dada que podria donar lloc a errors. El fet que moltes vegades Déu agafi un petit nombre de persones per tirar endavant el seu pla no significa, és clar, que tot petit nombre sigui automàticament bo o necessàriament volgut per Déu. En aquest sentit, el mateix Lohfink, en el seu article, subratlla que, si bé un petit nombre pot ser l'humil inici d'una acció de Déu en la història, també el petit nombre pot ser el trist final degut a la supèrbia, la infidelitat o l'ambició humana. El petit nombre seria doncs, d'entrada, ambigu, bivalent. La mateixa resta d'Israel, per exemple, es presentada pels profetes, en part, com la fatal conseqüència del pecat del poble («atenció, només una resta se salvarà!») però, al mateix temps, com la misericordiosa nova oportunitat que Déu segueix donant («tingueu esperança, una resta se salvarà!»).

Dit tot això, podem exposar el que considerem que pugui ser l'afirmació principal d'aquestes línies, a saber: el principi bíblic del petit nombre, que amara tota la Sagrada Escriptura, posa de manifest que el mòbil del pla salvífic de Déu és precisament la seva misericòrdia. Dit inversament, és per la seva misericòrdia que Déu se sent mogut a tirar endavant la història de salvació, tot recomençant-la contínuament a través de «petits nombres» de persones que, humils i confiats, es posen a les seves mans i es deixen treballar per Ell.

D'aquesta manera, la misericòrdia de Déu, el seu cor abocat als petits, les seves entranyes afectives i efectives envers els pobres i els pecadors, es concreta no només envers els individus singulars (en cadascuna de les persones) sinó també envers el conjunt del seu poble i, en definitiva, la humanitat sencera, que està en l'horitzó salvífic de Déu. En altres paraules, Déu, per la seva misericòrdia, s'apropa a cadascun dels seus fills per bolcar-s'hi; i per aquesta mateixa misericòrdia s'apropa als petits grups vulnerables que cerquen la veritat i la justícia, per seguir obrint-se pas en el món.

Acabem amb el que voldria ser una aplicació al present del principi bíblic del petit nombre i, també, de la seva relació amb la misericòrdia. Dir, abans que res, que l'article de Lohfink aporta reflexions molt encertades i interessants sobre una mirada actual als signes dels temps amb la perspectiva del petit nombre. Recollim aquí, en gran part, la seva idea.

En el nostre món veiem com, sovint, realitats inicialment i en aparença petites, irrellevants, menyspreables, han esdevingut revulsius, motors de canvi i agents d'esperança en un context difícil o problemàtic. Així ho veiem, certament, en la història de l'Església: des de les

primeres comunitats cristianes i els primers màrtirs, passant per les primeres formes de vida eremítica i monacal a la recerca d'una autenticitat de vida cristiana, els ordes mendicants dedicats a la predicació, els diversos intents de reforma amb desig de retorn a les fonts evangèliques, les múltiples formes de vida religiosa amb un carisma concret de servei (l'ensenyament, els ancians, els malalts, els pobres...). Aquestes realitats, i moltes altres, són un clar exemple de com, al llarg de la història del cristianisme, enmig de contextos adversos, de persecució, d'indiferència espiritual, de mediocritat en les mateixes comunitats cristianes... han anat sorgint petits grups vius, humils, fraterns, atents, orants, oberts a l'acció de l'Esperit, que han esdevingut, per gràcia i misericòrdia de Déu, ferment dins l'Església i el món.

És en aquesta longitud d'ona, humil i confiada, on l'Església ens crida a sumar-nos en la nova evangelització: partint de les nostres comunitats reduïdes (de petit nombre), lluny de caure en derrotismes estèrils o culpabilitzacions fàcils, el Senyor ens crida a escoltar de nou la seva Paraula per, deixant-nos treballar pel seu Esperit, ser enviats per Ell a anunciar-lo amb joia al nostre món.

MARC MAJÀ GUIU

Prevere del bisbat de Solsona

Rector de la parròquia de Berga

Una homilia del temps d'Advent de Sant Gregori

Sant Gregori Magne va ser una figura cabdal de l'església d'occident que, en la dura cruïlla dels segles VI-VII, va destacar en infinitat d'aspectes socials, polítics, pastorals i espirituals. Com a bisbe lliurat totalment a la cura pastoral del seu poble, es va preocupar particularment de la litúrgia i de la predicació. Ell mateix volgué recollir una sèrie d'homilies en dos llibres. Tal com explicarà per carta a un bisbe sicilià, moltes d'elles no va poder pronunciar-les personalment per la feblesa de salut i les dictava per a ser llegides. D'altres, no sense esforços, les va adreçar a uns fidels que agraiïen molt el seu estil directe i franc.

El tercer diumenge d'advent del 591 va preparar un sermó per a la basílica dels sants Marcel·lí i Pere de Roma (escrit VI, del Llibre I d'homilies sobre els evangelis), sobre el text evangèlic de la litúrgia dominical. Es tracta de l'ensenyament de Jesús sobre Joan Baptista, posterior a la pregunta que li fan: *¿Ets tu el qui havia de venir o n'hem d'esperar un altre?* (cf. Mt 11, 2-10). Gregori s'entreté especialment a glossar les tres interpel·lacions de Jesús, fent aplicacions a la vida de la comunitat immersa en el temps de l'advent però també en les difícils problemàtiques del seu temps, que no són pas tan diferents a les nostres.

Què heu sortit a contemplar al desert, una canya sacsejada pel vent?

Diu sant Gregori que quan s'aixeca el vent, inclina la canya cap a l'altre costat. La canya és l'esperit carnal que, quan el toca el favor o la detracció, s'inclina cap a un costat o un altre. Si hi troba favor, s'alegra, se'n vanta i l'orgull la tomba. Si bufa contradicció s'inclina cap a la banda oposada, cap al furor i la violència. Joan, en canvi, no era una canya sacsejada perquè la seva integritat no l'ablania per l'adulació ni l'enduria per la injúria. Acaba exhortant: «Germans caríssims, aprenguem nosaltres a no ser canyes agitades pel vent, consolidem l'ànim exposat al vent de les llengües, mantinguem inflexible la fermesa de l'ànima; que cap detracció ens exciti vers la ira ni cap favor ens inclini a dispensar una gràcia inútil».

Doncs què hi heu sortit a veure, un home vestit refinadament?

Els que així viuen als palaus reials no poden ser servidors del Rei celestial, encara que ho afirmen –fa notar en aquest punt de l'homilia–, perquè estan subjectes a un rei terrenal i entregats només a les coses exteriors. Així, doncs, «que ningú no pensi que falta pecat en el luxe i l'afany de vestits preciosos perquè, si en ells no hi hagués culpa, tampoc el Senyor no hagués lloat Joan per l'aspror dels seus vestits».

Doncs què hi heu sortit a veure, un profeta?

Per al papa Gregori, Joan Baptista és més que profeta perquè, no només profetitza, sinó que assenyala el qui és la profecia. El considera part de la categoria angèlica, ja que el qui és en-

viat a anunciar el Jutge Suprem se'l pot anomenar àngel amb tota propietat. Però la dignitat d'aquest nom fins i tot pot ser merescuda per tot cristià «si, en la mesura de les seves forces i segons la gràcia de la inspiració celestial rebuda, aparta el proïsme de la maldat, si el procura exhortar a obrar el bé, si ensenya el Regne i els suplicis eterns al qui va errat i si adreça paraules de santa ensenyança, ...és un àngel sense cap dubte».

Aquesta és una missió que ateny a tot cristià. Com a àngels plens de talents que els ofereixen gustosos als germans, «porteu també amb vosaltres els altres cap al que vosaltres coneixeu que us ha estat profitós; desitgeu tenir companys en els camins del Senyor. Quan algú de vosaltres va al fòrum o als banys, bé que convida el qui està ociós a anar amb ell; doncs apliqueu aquest costum terrenal i, quan aneu a Déu, no hi aneu sols».

La Paraula, com una almoïna, no es pot negar a ningú, cal oferir-la a tothom. Oi més quan el qui és la Paraula se'ns ha donat a nosaltres. Així, «en tant que en tinguem forces, no descuidem d'anunciar-lo i, com Joan, puguem ser anomenats per Ell àngels, amb l'auxili del Senyor».

IGNASI CABRÉ MAS

Prevere de l'arquebisbat de Tarragona

Rector de la parròquia d'Alcover

La dinàmica de les celebracions litúrgiques

S Se sol parlar de l'*ARS CELEBRANDI*. Un tema interessant per a la celebració. És ben clar quan participem dels sacraments. Observant el celebrant principal, ens adonem de la qualitat de l'oficiant i de com està educada, en la participació, la comunitat cristiana.

No em resigno a ser pessimista. Per això he de dir que la litúrgia ha guanyat d'un temps ençà. Hi ha celebracions sortosament ben fetes. Tanmateix, cal estar alerta, perquè els celebrants ens podem avesar, a base de la iteració de les fórmules, a caure en una rutina que desvirtuï la celebració del misteri del Crist.

La reforma litúrgica del Vaticà II ha introduït unes determinades opcions de fórmules orals i de gestos. Això suposa que el celebrant ha de conèixer bé els ritus i tenir criteri litúrgic i pastoral per a utilitzar el diversos elements; elements que no han de ser només escollits perquè agraden al que oficia, sinó també en funció dels que participaran en una determinada celebració. La litúrgia ha de tenir un dinamisme que dugui al contacte filial i joiós amb Déu. El CCE, en el número 1347, recorda la dinàmica del sacrament de l'Eucaristia. Es pot aplicar a tots els sacraments i sacramentals. També a la pietat popular.

El sacerdot ha de ser un «artista de la celebració». No em refereixo, evidentment, a teatralitat humana. Però, una mica sí. El bisbe, el prevere i el diaca actuen *in persona Christi*. Pel do de la seva ordenació actuen en nom de Crist. Són presència visible del Senyor. No han d'oblidar aquest paper tan important, que necessàriament s'ha de reflectir. D'aquí ha de brollar el manteniment d'una gran dignitat.

Per tot això, el president de la celebració s'ha de preparar. Una homilia, per exemple, mereix una preparació llarga i resada, un coneixement dels textos bíblics, saber el sentit de les anàfores, en el cas de l'Eucaristia, el sentit epiclètic de tots els sacraments... L'art de celebrar comporta una bona dicció de tots els textos. Per això, encara que es tracti de perícopes conegudes, s'han de tornar a llegir en particular abans de celebrar. Res no hauria de ser improvisat.

També ha de ser notable tant la netedat del temple com la disposició de l'altar. Celebrar no és fer una cosa qualsevol, sinó viure i ajudar a viure el misteri cristià i, per tant, commoure la ment i el cor per obrir-se a una veritable pregària i per a sentir-se Església orant per a tota la humanitat.

Els llibres litúrgics han de tenir un bon estat, els ornaments nets, els purificadors rentats i planxats cada vegada. El missal i el leccionari s'han de registrar abans de la missa. Fa efecte

d'improvisació anar girant, per exemple, les pàgines del missal, que ja haurien d'estar a punt abans de l'inici de la celebració.

L'oficiant ha de dur les vestidures indicades per les rúbriques. Asseguro que ajuden la presentació de la figura sacerdotal i que donen un to adequat a cada temps i a cada ritu. S'han de controlar els gestos. Els fidels observen les postures del prevere. Hi ha temples en els quals, avui dia, hi ha monitors de televisió, realitat que comporta que tot el que passa a l'altar es vegi amb més detalls. Podria ser bo que, de tant en tant, el qui oficia pogués veure, amb sentit crític personal, la seva manera de parlar, de gesticular, de moure's pel presbiteri, de donar l'Eucaristia, de batejar...

No es tracta pas d'embadalir-se a si mateix, amb postura narcisista, sinó de veure quines correccions cal fer per tal que hi hagi una comunitat que, per a gloria del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant, vibri formant un sol cos i un sol esperit.

Cal tenir present el ritme de tota celebració i respectar-lo. Serà una bona manera de pasturar el ramat de Déu i d'educar-lo en el sentit del misteri que, a la llum del de Crist, fa estimar l'obra divina i viure una vida espiritual que abasti els nostres germans del món.

JOAN GUITERAS I VILANOVA

*Prevere de l'arquebisbat de Barcelona
Degà del Capítol de la Catedral*

Mira, sóc a la porta i truco (Ap 3, 20)

Recupero el següent punt que, un dia, se'm va proposar per pensar-hi: «Esto quiero yo, mis hermanas, que procuremos alcanzar, y no para gozar, sino para tener estas fuerzas para servir: deseemos y nos ocupemos en la oración; no queramos ir por camino no andado, que nos perderemos al mejor tiempo; y sería bien nuevo pensar tener estas mercedes de Dios por otro que el que El fue y han ido todos sus santos; no nos pase por pensamiento; creedme, que Marta y María han de andar juntas para hospedar al Señor y tenerle siempre consigo, y no le hacer mal hospedaje no le dando de comer (Lc 10,38-41). ¿Cómo se lo diera María, sentada siempre a sus pies, si su hermana no le ayudara? Su manjar es que de todas las maneras que pudiéremos lleguemos almas para que se salven y siempre le alaben» (*Moradas VII, C. IV, 12*).

«Marta i Maria», l'acció i la contemplació en equilibri, acollint Jesús «de camí», se'ns demana viure-ho amb complicitat i la proximitat de Jesús que ve a nosaltres: «Mira, sóc a la porta i truco. Si algú escolta la meua veu i obre la porta, entraré a casa seva i soparé amb ell, i ell amb mi» (Ap 3,20).

La parròquia, els grups, reunions, converses, companys de treball o veïns, prevere amb els preveres, prop del que viuen els malalts, compartint la seva situació, i de vegades la pròpia, en la vellesa o la malaltia, la pastoral de joventut o la dels adults i els adults grans, etc., ens afecta i ho fem nostre, hi pensem i és pregària, noms concrets, rostres i experiències, mil i una maneres amb què Jesús entra en nosaltres per fer del prevere home que viu el seu mesatge en el servei a l'Església (Ac 20, 28).

L'espiritualitat és pregària, reflexió, temps... Diàleg amb Jesús, diàleg que és a la fe el que respirar és a la vida, un diàleg senzill que ens cal viure a fons, «ell no és lluny de ningú de nosaltres» (Ac 17,27).

En el nostre interior ressona que on som i amb qui som, hi som enviats pel mateix Crist, i és el seu Evangeli el que es percep en cada gest, en cada paraula, perquè qui hi és té dret a esperar l'aliment, que té el seu origen en el do que hem rebut (Jn 6, 22 ss.); som com Jesús ens fa el do de ser. «A vosaltres us he dit amics perquè us he fet conèixer tot allò que he sentit del meu Pare» (Jn 15,15).

Per cuidar-ho:

a) Viure la missió

«Jesús va fer pujar els deixebles a la barca i els manà que passessin al davant d'ell cap a l'altra riba...» (Mt 14, 22-32). Viure avui l'encàrrec de Jesús per tal que la humanitat, en general i cada persona en particular, visqui la seva proximitat. «Sóc jo, no tingueu por» (cf. Jn 6,

16-21).

En la pedagogia pròpia de l'Evangeli, qui és al nostre costat és Jesús mateix, que ens acompanya per aprofundir la missió que ens ha encomanat.

b) Les limitacions (la pobresa) de l'experiència com a lloc d'aprenentatge.

En les limitacions, en «el que és i veiem petit» hi ha fortalesa (cf. Mt 13,31-32). Aterrant amb Jesús com a company d'aterratge (per exemple, en els recursos que envigoreixen saber-nos presbiteri i presbiteri en l'Església diocesana) les opcions més fondes de l'Evangeli fet vida en la història són imatge del mateix Crist, tresor que oferim en la gerra de terrissa que som, «la misericòrdia de Déu ens ha confiat aquest servei, no ens acovardim... portem aquest tresor en gerres de terrissa» (2Co 4,1-7):

O Maria! La més pobra de totes les serventes del Senyor!

Pregueu per mi

perquè el meu cor es desprengui dels béns de la terra i,

ben buit de totes les coses d'aquest món,

pugui enriquir-se de totes les virtuts.

Permeteu que m'agenolli als peus de la menjadora

per a adorar-hi l'infant Jesús.

Deixeu-me contemplar aquest infantó,

aquest Jesús dels petits i dels pobres,

aquest tresor d'aquells que no tenen tresors,

aquest pa deliciós dels miserables que fan fortor d'indiferència,

aquest pastor de les ovelles perdudes

que ve per a obrir-los la cleda de la misericòrdia.

Que pugui, a semblança dels pastors,

estar sempre a punt de venir a aquest estable beneït

per a reconèixer-hi i adorar-hi Aquell

que els àngels adoren i contemplen en el cel.

ANTOINE CHEVRIER. (VD 323)

E i V. 92 – L'esperança, camí vers la llibertat.

Mirar, observar, valorar,... per tal que Jesús arribi a l'interior (Lc 24, 13-35). Viure, experiència compartida constantment amb caritat (Que Jesús s'hi faci present, cf. Lc 18, 1s), vetllar perquè sigui així, atents en tot moment. Déu passa per la vida quan menys ho sospitem (Mc 13, 35-37; 14, 38):

Pare, m'adreço a tu amb una confiança tranquil·la i serena.

El teu Fill m'ha ensenyat que tu ets el meu Pare,

que no t'havia d'anomenar d'altra manera. Res més que Pare.

Pare, senzillament vinc a dir-te que sóc el teu fill,

*i t'ho dic seriosament,
i tanmateix amb ganes de riure i de cantar,
de tan bonic que és ser fill teu;
però també és seriós, perquè m'has estimat tant, i jo, tan poc.*

*Pare, fes de mi el que vulguis;
aquí em tens per fer la teva voluntat.
La teva voluntat –jo ho sé– és que m'assembli al teu Únic,
el Germà gran que m'ha ensenyat el teu nom;
que segueixi els teus passos;
ho sé, i amb quin goig ho accepto!*

PIERRE LYONNET, Parleu-nos de Déu. PAM
E i V. 76 – Creiem en Déu-Pare

Ser contemplatius en l'acció.

JOAN ANTON CEDÓ PERELLÓ

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona
Rector de la parròquia de Sant Pau de Tarragona*

Pastoral dins la presó (II)

El sacerdot de parròquia és com un metge de família: igual ha de tractar xiquets inquiets de catequesi com els difícils adolescents, visitar malalts o les famílies, atendre els pobres que truquen a hores impertinents o muntar uns campaments, fer cara de felicitat a un casament o dissimular el cansament en les exèquies, ser experts en teulades d'església o administrar els comptes, dominar Internet o fer cartelleres artístiques, organitzar viatges culturals i tenir cura del patrimoni...un llistat inacabable! Per això, quan em pregunten què faig a la presó responc senzillament: de capellà.

Molts sacerdots tenen temor a aquest ministeri. Consideren la presó com un àmbit pastoral massa especialitzat, i que no tothom ho pot fer. Jo discrepo d'aquesta asseveració. Certament la presó necessita una formació prèvia, especialment per les mesures de seguretat i tota l'estructura del món penitenciari que s'ha de conèixer bé. Però al cap i a la fi el treball és amb persones, i tractar persones i acostar-les a Déu és la nostra missió. Un privat de llibertat és una persona necessitada de ser escoltada, acceptada, no jutjada. I la set de Déu a la presó és especialment intensa. És per això que la labor pastoral a la presó és en aquest sentit molt motivadora.

No conec capellans de presó tristos o desesperançats. Al contrari, les experiències són tan intenses, les celebracions tan participatives, les confessions tan profundes, els diàlegs tan interessants... que moltes vegades la labor pastoral penitenciària es converteix en el millor antídoto contra el desànim i el fracàs que s'experimenta tan sovint en la pastoral parroquial ordinària. Fins i tot conec un bisbe que ha destinat un sacerdot com a capellà de presó per animar-lo i estimular-lo vitalment.

La nostra societat té el mal costum d'etiquetar les persones. Una etiqueta és un reduccionisme intolerable per conèixer una persona. Així, l'etiqueta "pres" o "privat de llibertat" que intenta unificar les més de 10.000 persones recluses a Catalunya no diu altra cosa que això: que no té llibertat. Però després hi ha una riquesa tan immensa dins d'una presó que difícilment la podrem trobar en un altre àmbit tan petit. Hi ha interns de moltíssims països (45% fora de l'Estat) amb la riquesa de races, llegües i religions que això comporta; orígens socials diversos, edats i sexe.

La presència de l'Església és molt valorada fins i tot pels no cristians i els estrangers. Per a molts d'ells capellans i voluntaris és l'única referència, l'única mà estesa, l'únic contacte amb el món exterior, l'única visita esperada. És impressionant fer present l'amor de Jesús entre germans que escolten per primera vegada la Bona Notícia.

També hi ha dificultats, és evident. Per això és imprescindible que sigui una pastoral de conjunt, amb un bon equip de treball i de vida que permeti també guarir-se de les ferides que compartim amb les persones que tractem.

La crisi vocacional de les Congregacions que tenen el carisma de la Presó (Mercedaris i Trinitaris) ha fet que cada vegada siguin més els sacerdots diocesans que assumeixin aquesta pastoral. Per això voldria animar tots els meus germans sacerdots a assumir amb alegria aquest ministeri si el vostre bisbe us el proposa, o experimenteu aquesta crida en la intimitat de la pregària.

Voldria agrair des d'aquí a tots aquells homes i dones d'Església que reconeixen en el rostre dels interns el rostre de Jesús, i en ells l'estimen i serveixen. I agrair també a tots els interns que tracto setmanalment, pel seu exemple de vida, per la seua fe profunda i la seua capacitat de solidaritat.

Confiem que aquest any de la Misericòrdia sigui per a tots un any de gràcia.

JOAN ALONSO BONALS

Prevere del bisbat de Tortosa

Rector de la parròquia d'Alcanar

Cap a una laïcitat de la societat?

La societat no és ni pot ser laica. En ella hi ha homes i dones que són creients i no creients, i els qui tenen una religió la viuen i la celebren en el si de la convivència social. Perquè la persona és sociable per naturalesa i viu també la fe en mig de la societat. Tal com veiem les nostres societats de l'Europa occidental, podem preguntar-nos si caminem cap a una laïcitat de la societat. El cardenal Ricard, de Bordeus, parlant de la laïcitat afirma que des de fa una desena d'anys, almenys en alguns sectors, hi ha un desplaçament d'una laïcitat de l'Estat a una laïcitat de la societat.

La sana laïcitat rep avui fortes pressions que tenen el seu origen en corrents molt diferents, però que es poden conjugar i reforçar mútuament per a anar creant un clima cultural i social laïcista, ja que la laïcitat de la societat és laïcisme. Els esmentats corrents pretenen anar eliminant la presència de la religió en la societat. Desitjaria assenyalar alguns d'aquests corrents que propugnen grups de la societat.

Avui es propugna una laïcitat que és filla de la secularització. Aquesta laïcitat no és combativa – a diferència d'altres corrents –, però pel camí dels fets propiciats per una determinada política contribueix a eliminar l'àmbit religiós de la societat. Aquí no es tracta de combat o de lluita, sinó simplement d'ignorància i indiferència envers la dimensió religiosa. Això significa un afebliment de la presència social i pública de les religions i de l'Església.

Aquesta laïcització de la societat es manifesta de moltes maneres per part dels ajuntaments, com el fet de disposar de les cases parroquials quan els sacerdots no les ocupen, l'ús cultural de les esglésies i dels llocs de culte per a concerts, exposicions, espectacles, sense percebre bé la dimensió religiosa d'aquests llocs, la supressió de les capelles dels hospitals i residències d'ancians, el treball dominical per a beneficiar els interessos econòmics, etc.

En algunes societats occidentals es dóna la laïcització de l'espai públic. Es tracta d'una forma de laïcisme que vol recloure la dimensió religiosa en el domini de les coses privades, prohibint tota forma d'expressió religiosa en l'espai públic. Molts dels nostres contemporanis no volen que les religions expressin amb força i convicció militant les seves pròpies creences. D'aquí el sentit negatiu de la paraula «proselitisme», que ha de ser rebutjat per la seva falta de respecte a la llibertat. Però no ha de confondre's amb la possibilitat de proposar la pròpia fe als altres respectant la seva llibertat, ja que això forma part de la llibertat d'expressió.

Un altre corrent actual es manifesta en l'oposició a les preses de posició públiques de les religions. Això s'observa en les intervencions públiques dels responsables de l'Església pronunciant-se sobre continguts i fets de la vida social i política que tenen abast ètic. Aquests pronunciaments es consideren com una intervenció indeguda i que va contra la laïcitat. Però la veritable laïcitat ens

garanteix plena llibertat per a oferir la reflexió sobre qüestions que toquen la dignitat de la persona humana i els seus drets fonamentals. Com tota associació, l'Església té dret a expressar lliurement la seva reflexió; li pertoca directament i forma part de la seva missió.

Hi ha també la tendència a canviar els dies de les festes religioses. Pot obeir a una hostilitat o indiferència envers la història del país, que en el nostre occident europeu està fortament marcada pel cristianisme. Pot ser fruit de voler oferir a cada religió celebrar les seves pròpies festes religioses. Obeeix, així mateix, a criteris econòmics de la societat. Tanmateix, en el fons hi ha per part d'alguns grups la convicció que amagar sistemàticament tota una part de la història i de la cultura del país marcada per la religió és bo per al present i el futur. S'oblida la importància de les arrels cristianes del nostre occident europeu que marquen positivament la nostra identitat, sense la qual no sabríem qui som amb totes les seves conseqüències negatives.

Es dona també la voluntat de transformar les festes religioses patronals en festes únicament civils o eliminar dels programes oficials de les festes els actes religiosos, de festes que tenen el seu origen en la celebració religiosa. En fer-ho s'al·lega que la religió és quelcom personal i privat, i és esment de l'aconfessionalitat, negant a la religió la seva presència pública en la societat. Pur laïcisme.

A causa de la immigració, hi ha hagut en els països receptors de tal immigració reaccions suscitades per l'islam. Concretament a França, la llei de 15 de març de 2004 prohibeix portar signes que manifestin pertànyer a una religió en les escoles públiques i en els liceus públics. Una tal disposició es pot entendre si es conculca l'ordre públic per part de joves enarborant signes religiosos ostensibles i provocadors. Si aquest no és el cas, tal disposició es veu com una conculcació del dret de la llibertat religiosa. Com s'ha dit, d'aquesta manera es fa de l'escola pública un santuari de l'Estat en el qual les religions no caben. Són interessants les manifestacions del president del Consistori Central dels Jueus a França, Joël Mergui: «Arranjaments de sentit comú han permès sempre als jueus de França respectar les tradicions religioses. Però es va perdent aquest esperit en nom d'una radicalització de la laïcitat de l'Estat. Ara bé, si la laïcitat s'endureix, els jueus seran els grans perdedors».

Vull fixar-me també en una concepció que pretén justificar la no-presència de les autoritats públiques en celebracions religioses en nom i com a exigència de l'aconfessionalitat i la laïcitat de l'Estat. Aquella presència sembla a alguns com una contradicció amb l'Estat laic, o com una situació pròpia de l'Estat confessional.

A propòsit d'això, considero que l'Estat laic, amb una laïcitat democràtica, positiva i oberta, no prohibeix ni contradiu que les autoritats públiques creients o no creients puguin assistir a celebracions religioses. La laïcitat de l'Estat harmonitza amb la manera de ser de la societat que és plurireligiosa. Les autoritats estan al servei dels ciutadans i dels grups, associacions i institucions de la societat. La seva presència en un acte religiós valorat i participat per ciutadans d'una religió és una manifestació més del respecte i estima que l'autoritat pública té als seus ciutadans i del seu desig de participar en allò que els ciutadans d'una religió estimen i celebren. És realment bo-

nic veure els representants del poble en actes culturals, religiosos i socials que els ciutadans valoren, organitzen i celebren.

El cas més clar es dona en les celebracions religioses de les festes patronals de les ciutats i pobles. La presència de les autoritats en tals actes consisteix en una presència solidària, concretament amb els catòlics del lloc, i és una expressió del respecte que tenen als ciutadans que celebren la seva festa patronal i també de l'agraïment de les autoritats per la participació d'aquests ciutadans i de la seva religió en les tasques de la societat col·laborant en la realització del bé comú.

Els actes i celebracions religioses són actuacions que exerceixen els ciutadans en virtut del seu dret fonamental de llibertat religiosa i els ajuden en la realització de la seva persona i de la seva participació en el bé comú de la societat. Pensem, per exemple, en el servei que presten Càritas i les parròquies, sense oblidar les congregacions religioses, a tantíssimes persones necessitades, especialment davant les greus conseqüències de la crisi econòmica.

L'exposició pública i social de la fe forma part del dret del creient. Això ha de ser possible en tota societat, perquè una societat democràtica és una societat plural on, dins el respecte a l'ordre establert, totes les expressions públiques de les religions ha de poder manifestar-se. Aquí convé repetir que l'Estat és laic, però la societat no. La societat té una missió: permetre a les religions que aportin tota la seva riquesa espiritual i humana i enriqueixin d'aquesta manera la vida social. En una societat democràtica, la laïcitat ben entesa permet la comunicació entre les diverses tradicions espirituals i religioses de la societat, i això ha d'interessar molt a les autoritats que busquen el bé comú.

Joan Pau II, en el seu discurs al Cos Diplomàtic, el 12 de gener del 2004, va dir que «les comunitats de creients són presents en totes les societats, expressió de la dimensió religiosa de la persona humana. Els creients, doncs, desitgen legítimament poder participar en el diàleg públic. Desgraciadament, s'observa que no sempre és així. Som testimonis, aquests darrers temps, en certs països d'Europa, d'una actitud que pot posar en perill el respecte efectiu de la llibertat de religió».

L'Església no és ni vol ser un agent polític, però té un profund interès pel bé de la comunitat política, l'ànima de la qual és la justícia, i li ofereix en dos nivells la seva contribució específica. En efecte, la fe cristiana purifica la raó i l'ajuda a ser el que ha de ser. L'Església ha d'assumir positivament la totalitat de la seva missió evangelitzadora, enfront de qualsevol posicionament intraeclesial merament «defensiu» o extraeclesial «prohibitiu», tant en les coses relatives a l'anunci de la fe de l'Evangeli, com en la capacitat de transmetre a la societat civil un «esperit» que pugui fer-la més humana.

Certament, el ple reconeixement del veritable àmbit religiós és completament vital per a una adequada i fecunda presència de l'Església en la societat. Com hem dit abans, la dimensió religiosa va més enllà dels actes típics de la predicació i el culte; repercuteix i s'expressa per la seva pròpia naturalesa en la vivència moral i humana, que es fa efectiva en els camps de l'educació, de la

vida social, del matrimoni i la família i de la cultura. Tot això, insistim, pressuposa una acceptació, no retallada jurídicament, de la seva significació pública.

+CARDENAL LLUÍS MARTÍNEZ SISTACH

Arquebisbe, administrador apostòlic de Barcelona

*Pel seu evident interès i actualitat publiquem un fragment del discurs ***Estat laic i societat plurireligiosa*** que el cardenal Lluís Martínez Sistach va pronunciar el 10 de novembre de 2015 en l'acte d'ingrés del sr. Cardenal a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.

El Bon Pastor
Revista per a preveres
